

studying the raised problem are analyzed. It is found out that there is no periodization of higher historical education contents in Ukraine in scientific literature. Based on the systematic approach the author identifies four periods in the development of historical education contents at higher educational establishments of Ukraine in 1945–1991.

The first period (1945–1956) consists of two stages. At the first stage (1945–1947) the national content elements of history are still visible, but during the second stage (1947–1956) the Russian centred scheme of the Ukrainian history becomes consolidated. The second period (1956–1967) designates temporary liberalization of public life which had a positive effect on the development of historical education contents. The third stage (1967–1987) is characterized by coming back to strict party regulation of the contents of history, increasing russification of educational process. The fourth stage (1987–1991) was set up with the adoption of documents which initiated the restructuring of higher education in the USSR. At this stage, there have been revolutionary changes on the way of settling the national contents of history education. They are the following: the course of History of the CPSU was cancelled, higher educational establishments gained the right to publish national curriculum and educational-methodical literature themselves, the Departments of History of Ukraine began to open and a number of higher educational establishments introduced the intramural course of teaching the History of Ukraine.

The author mentions that although each of the periods had some peculiarities, in general the contents of history education in Soviet Ukraine was too ideologized and politicized.

In conclusion, the author states that the given periodization might be useful for studying the history of Ukraine, history of pedagogics, and for the formulation of periodization of higher historical education development after 1991.

Key words: *periodization, historical education, higher educational establishment, contents of education, ideologization, educational process, the history of Ukraine.*

УДК 371.214.41

В. Приходько

Дніпропетровський державний інститут
фізичної культури і спорту

О. Томенко, О. Михайличенко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗМІСТУ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УКРАЇНІ ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ЇХ РЕФОРМУВАННЯ

Мета – обґрунтувати потребу вдосконалення організації та змісту наукових досліджень, як важливої передумови подальшого реформування фізичної культури і спорту в Україні, окреслити шляхи для подальшого визначення державної політики в цій сфері. Методи дослідження: вивчення документальних матеріалів, абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, ідеалізація та узагальнення.

Розкрито: шляхи вдосконалення організації та змісту наукових досліджень як важливої передумови подальшого реформування фізичної культури і спорту; на прикладі спеціальності 24.00.01 показані напрями доопрацювання паспортів наукових спеціальностей з фізичного виховання та спорту з уточненням їх змісту; обговорена тема включення актуальних і важливих для країни наукових досліджень до змісту Зведеного плану НДР з фізичної культури і спорту.

Ключові слова: *спорт, фізична культура, паспорт наукової спеціальності, науково-дослідна робота.*

Постановка проблеми. Стан інформаційного суспільства, досягнутий людством, загострює проблему накопичення та використання наукових досягнень. Перехід суспільства до стану інтенсивного розвитку, на відміну від логіки екстенсивного підходу, притаманного суспільно-економічній формації, яка має у своєму розпорядженні значні ресурси (людські, фінансові, матеріальні тощо) і ладна їх витратити на угоду ідеології, передбачає підвищення ролі інтелекту як головного потенціалу розвитку тієї чи іншої країни [2; 9; 10; 11].

Очевидно, що в умовах існуючого обмеження традиційних ресурсів на розвиток фізичної культури і спорту (перед за все, фінансових і матеріальних), існує об'єктивна потреба уникати розпорошення сил, забезпечувати концентрацію зусиль науковців України на найбільш важливих ділянках розвитку цієї сфери. Але цього неможливо досягти до тих пір, поки не з'явиться державна політика в царині науки про фізичну культуру і спорт. Причому, це не лише бажано, але й можливо забезпечити, адже у нас, окрім інститутів фізичної культури, існують факультети фізичного виховання, де разом працюють сотні висококваліфікованих фахівців (докторів і кандидатів наук), а також спеціально створений орган, а саме Міністерство молоді та спорту України, одним із завдань якого як раз і є розробка відповідної політики за напрямками згідно наданих йому компетенцій.

Аналіз актуальних досліджень. На жаль, наша стаття, мабуть, є першою публікацією за темою обґрунтування потреби вдосконалення організації та змісту наукових досліджень, які виступають важливою умовою реформування фізичної культури і спорту (принаймні авторам не відомі подібні спроби наших колег). Серед дотичних робіт слід вказати на статті, у яких вже була зроблена спроба проаналізувати наслідки виведення в Україні наукових досліджень з фізичної культури і спорту з поля педагогічної науки [3, 6, 7], у публікаціях за темою макропедагогіки, започаткованих В.В.Приходьком, вже був зроблений наголос на важливості використання різних макропедагогічних регуляторів [4, 5, 8].

Мета статті: обґрунтувати потребу вдосконалення організації та змісту наукових досліджень як важливої передумови якісного реформування фізичної культури і спорту в Україні, окреслити напрями для подальшого визначення державної політики в цій сфері.

Використані **методи теоретичного дослідження:** вивчення документальних матеріалів, абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, ідеалізація та узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Результати проведеного дослідження ми впорядкуємо в декілька окремих, змістовно пов'язаних між собою блоків.

По-перше, звернемось до існуючої практики планування науково-дослідної роботи (НДР) у фізичній культурі та спорті вже у роки державної незалежності України. До останнього часу ця робота здійснювалась на

підставі Зведеного плану НДР на п'ятирічку (останнім з опублікованих був план на 2011-2015 рр. [1], а зараз ведеться активна робота з формування такого плану на наступну п'ятирічку, на який ми покладаємо великі надії). Для складання такого плану відповідні вищі навчальні заклади самі визначали тематику своїх досліджень, запрошуючи пропозиції від потенційних керівників тем (тобто, своїх найбільш авторитетних науковців), які потім узагальнюються у цьому, вже Зведеному, плані.

За очевидної демократичності такої процедури, яка, здавалося б дозволяє врахувати «ініціативи знизу», вона не позбавлена суттєвих недоліків, серед яких звернемо увагу на наступне:

- до змісту планів з однієї п'ятирічки в іншу потрапляли теми, котрі науковці розробляли протягом усього свого творчого життя. Зрозуміло, серед них є такі, актуальність яких не зменшується десятиліттями, але є й розробки, котрі головним чином з тих чи інших міркувань «корисні» лише для самих цих вчених;

- не планувались теми НДР, які «корисні» не окремим науковцям, але галузі фізичної культури і спорту, яка має інтенсивно реформуватись, приміром, питання вивчення інноваційних підходів до організації та управління розвитком окремих видів спорту на пост радянському просторі та в інших країнах;

- якщо й проводились дослідження за темою управління розвитком фізичної культури і спорту, то питома вага робіт, які були присвячені ретроспективній рефлексії (вивченню минулого), суттєво перевищує розробки, спрямовані у майбутнє, а саме педагогічному проектуванню можливих нових підходів тощо.

Незрозуміло також як потрапила до минулого Зведеного плану, безумовно, важлива тема, а саме «Методологічні та нормативно-правові засади організації фізкультурної освіти та кадрового забезпечення у сфері фізичної культури і спорту», адже у паспортах спеціальностей 24.00.01, 24.00.02 та 24.00.03 такі дослідження не передбачені. Отже, підготовлена відповідно до вказаної теми дисертація формально не може бути прийнятою до розгляду у спеціалізовану вчену раду, адже такого напрямку немає у вказаних паспортах спеціальностей.

Нарешті зауважимо, що Міністерство молоді та спорту України зазвичай у мінімальній мірі приймає участь у формуванні вузлових тем Зведеного плану, адже, як зазначалось, у нас усе ще відсутня державна політика у визначенні пріоритетів наукових досліджень, включаючи розробку шляхів подальшого використання їх результатів в інтересах інтенсивного розвитку фізичної культури і спорту. Це означає, що планування усього змісту НДР у сфері фізичної культури і спорту, фактично, передане самим науковцям, що нерідко вело до використання Зведеного плану в інтересах радше окремих керівників тем, аніж усієї країни.

Як результат, у наказі міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту №4525 від 20.12.2010 р., що супроводжував Зведений план НДР на 2011-2015 рр., не були зазначені дієві механізми впровадження результатів наукових досліджень у практику, усе вкотре покладалось на самих науковців.

По-друге, розглянемо зміст паспорту наукової спеціальності на прикладі спеціальності 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт. У цьому паспорті окреслені 28 напрямів досліджень (усі вони подані нижче), які здавалося б, всебічно охоплюють цю сферу. Ось ці напрями: історія розвитку становлення та сучасний стан спорту. Напрями і види спорту в системі спортивного руху; міжнародний спортивний рух, спорт і держава; любительство та професіоналізм у спорті; гуманістичні основи спорту; вплив спорту на суспільство та особистість; розвиток спорту та його напрямів в Україні та тенденції його розвитку у світі; організаційні та соціально-економічні основи спорту; роль і місце спортсмена у спорті; матеріально-технічне забезпечення підготовки спортсменів та проведення змагань; спортивні споруди й охорона навколишнього середовища; програмно-нормативне забезпечення підготовки спортсменів; допінг у спорті; міжнародна олімпійська система; система олімпійської освіти; програма, організація та проведення Олімпійських Ігор. Види спорту в програмах Олімпійських Ігор; паралімпійські ігри, Дефлімпійські ігри, Спеціальні Олімпіади; історичні передумови, методологічні основи побудови системи підготовки спортсменів та її реалізація на практиці; система олімпійської підготовки національних команд із видів спорту; система дитячо-юнацького, резервного та спорту вищих досягнень у загальній системі спорту; змагання та змагальна діяльність спортсменів; сторони підготовки спортсменів (технічна, тактична, психологічна, фізична та теоретична), засоби та методи їх удосконалення; побудова процесу підготовки спортсменів у різних структурних утвореннях: багаторічна підготовка, чотирьохрічні олімпійські цикли, підготовка в макро-, мезо-, мікроциклах і тренувальних заняттях; відбір, орієнтація, управління, контроль, моделювання та прогнозування в системі підготовки спортсменів; підготовка та змагальна діяльність з урахуванням клімато-географічних умов; підвищення ефективності тренувальної та змагальної діяльності з урахуванням використання ергогенних засобів і спеціального харчування; система управління процесами стомлення, відновлення, підвищення працездатності та формування реакцій адаптації у процесі підготовки спортсменів; оптимізація процесу підготовки спортсменів на різних етапах спортивного вдосконалення з урахуванням медико-біологічних та психологічних закономірностей формування підготовленості спортсменів; травматизм у спорті та профілактика спортивних травм.

Вивчення змісту паспорту викликає чимало запитань, приміром наступне, якою має бути кваліфікація членів Спеціалізованої вченої ради, а за кількістю вона складає зазвичай 15 науковців, причому інколи за двома

спеціальностями одночасно, які здатні компетентно оцінити дисертації від, приміром, напряму «спортивні споруди й охорона навколишнього середовища» до «підвищення ефективності тренувальної та змагальної діяльності з урахуванням використання ергогенних засобів і спеціального харчування»? Як правило роль експертів покладено на офіційних опонентів, які повинні бути висококваліфікованими фахівцями з відповідного напряму. Але члени ж Спеціалізованої вченої ради повинні й самі глибокого розумітись на сутності дослідження, винесеного на публічний захист, самостійно здійснювати експертну оцінку роботи і, нарешті, голосувати свідомо щодо відповідної дисертації на офіційному захисті.

Відтак не дивно, що Спеціалізовані ради з острахом зустрічають роботи які, формально відповідають паспорту спеціальності, але відповідних фахівців у складі ради немає. Аналіз дисертацій, які захищаються у спеціалізованих вчених радах сфери фізичної культури і спорту свідчить, що в залежності від тієї чи іншої ради, вони приймають до захисту дисертаційні роботи загалом лише до 10 напрямів з перерахованих вище у паспорті спеціальності 24.00.01. Відомо, коли дисертація у повній мірі відповідає якомусь напряму НДР, приміром, «Історичні передумови, методологічні основи побудови системи підготовки спортсменів та її реалізація на практиці», її не бажано приймати до захисту, адже «...реалізація на практиці» веде дослідника до вдосконалення змісту професійної підготовки тренерів, але цей важливий аспект не передбачений для дослідження за науковою спеціальністю 24.00.01 (радше 13.00.04 за класифікацією ВАК України – теорія і методика професійної освіти, яка відноситься до педагогічних наук).

Виникає питання, а у який спосіб долались подібні проблеми за часів СРСР, а нині в Російській Федерації і Білорусі? У цих країнах існує спеціальність 13.00.04 - «Теорія і методика фізичного виховання, спортивного тренування, оздоровчої та адаптивної фізичної культури», що визначає методологію фізичної культури, основні напрями фундаментальних і прикладних досліджень з наукового обґрунтування її змісту й методики, нормативної основи, специфіки управління та особливостей організації, але власне до галузі педагогіки всіх їх природно прив'язує вказівка на «*теорію і методику*» навчання, виховання тощо.

Області досліджень, включені там до даної спеціальності:

1. Фундаментальні проблеми загальної теорії фізичної культури.
  - 1.1. Загальні закономірності розвитку, функціонування та вдосконалення системи фізичної культури;
  - 1.2. Управління в системі фізичної культури;
  - 1.3. Загальні закономірності розвитку, функціонування та вдосконалення рухових (фізичних) здібностей (якостей);

1.4. Засоби і методи фізичної культури в цілях профілактики шкідливих звичок, зміцнення здоров'я, загартовування організму, підвищення стійкості людини до несприятливих факторів природного середовища та екстремальних умов життєдіяльності;

1.5. Нормативна база фізичної культури.

2. Теорія і методика фізичного виховання.

2.1. Теоретико-методологічні та історико-логічні проблеми фізичного виховання;

2.2. Фізичне виховання в системі дошкільної, середньої, середньої спеціальної та вищої освіти.

3. Теорія і методика спорту.

3.1. Спорт як соціальне явище;

3.2. Система підготовки спортсменів.

3.2.1. Методологічні концепти побудови загальної теорії підготовки спортсменів та її реалізація на практиці;

3.2.2. Змагальна діяльність у спорті;

3.2.3. Загальні основи підготовки спортсменів;

3.2.4. Техніко-тактична і психологічна підготовка спортсменів;

3.2.5. Рухові (фізичні) здібності (якості) і фізична підготовка спортсменів:

3.2.6. Макроструктура процесу підготовки спортсменів;

3.2.7. Мікро- та мезоструктури процесу підготовки спортсменів;

3.2.8. Відбір, орієнтація, управління і контроль в системі підготовки спортсменів;

3.2.9. Моделювання та прогнозування в системі підготовки спортсменів;

3.2.10. Екстремальні умови в системі підготовки та змагальної діяльності спортсменів;

3.2.11. Поза тренувальні і поза змагальні фактори у системі підготовки та змагальної діяльності спортсменів;

3.3. Система підготовки юних спортсменів;

3.4. Теорія і організація масового спорту;

3.5. Система підготовки спортсменів військовослужбовців.

4. Теорія і методика професійно-прикладної фізичної культури та фізичної підготовки військовослужбовців.

4.1. Загальні закономірності розвитку, функціонування та вдосконалення системи професійно-прикладної фізичної культури та фізичної підготовки військовослужбовців;

4.2. Змістовна і нормативна основа системи професійно-прикладної фізичної культури та фізичної підготовки військовослужбовців;

5. Теорія і методика оздоровчої фізичної культури.

5.1. Методологія оздоровчої фізичної культури;

5.2. Оздоровча фізична культура у процесі життєдіяльності людини;

5.3. Фізкультурно-оздоровчі технології.

6. Теорія і методика адаптивної фізичної культури.

6.1. Теоретико-методологічні та методичні проблеми адаптивної фізичної культури;

6.2. Проблеми фізичної освіти і виховання інвалідів та осіб з відхиленням стану здоров'я всіх соціально-демографічних і нозологічних груп;

6.3. Види адаптивного спорту, що входять до програми Олімпійських ігор, ігор спеціальної олімпіади та Всесвітніх ігор глухих («тихих ігор»), а також наукове обґрунтування змісту і спрямованості нових видів спорту інвалідів;

6.4. Рухова реакція, інтегровані програми, що поєднують певний вид адаптивної фізичної культури з мистецтвом і творчою діяльністю інвалідів та осіб з відхиленням стану здоров'я всіх соціально-демографічних і нозологічних груп;

6.5. Адаптивна фізична реабілітація, відновлення і вдосконалення фізичного, психологічного та соціального здоров'я інвалідів.

7. Психологія фізичної культури.

7.1. Психологічні закономірності фізичного виховання молоді;

7.2. Психологія особистості та діяльність вчителя фізичної культури;

7.3. Психологічні аспекти орієнтації та відбору в різні види спорту;

7.4. Психологія дитячого та юнацького спорту;

7.5. Психологічні закономірності психічного і фізичного вдосконалення в процесі занять масовим спортом (мотивація, формування навичок, розвиток фізичних, психічних і моральних якостей);

7.6. Психологія змагання в спорті вищих досягнень;

7.7. Психологія особистості та діяльності тренера;

7.8. Соціально-психологічні аспекти фізичної культури.

Галузь, відповідно до змісту розробок: педагогічні та психологічні науки.

Порівняння змісту двох паспортів спеціальностей свідчить про те, в Україні відбулась спроба охопити зазначеними вище напрямками досліджень спеціальності 24.00.01 усю низку науково-практичних проблем, які притаманні не області *теорії і методиці* але власне складній і багатоаспектній *сфері спорту*, як такий.

По-третє, автори публікації зазначають, що «сферу спорту» можна визначити, як полі процесуальне, спеціально організоване професійне співтовариство. Працюючі у конкретному виді спорту фахівці є носіями якоїсь цілісної діяльності з підготовки спортсменів, формують даний вид спорту як загальну для них справу. Основні «сферні» процеси, що забезпечують створення і розвиток культурної практики підготовки спортсменів, це

породження нового (ідей розвитку виду, методик, технологій), які слід віднести до діяльності виробництва. Крім того, це діяльність відтворення (навчання тренерських кадрів, поширення методик спортивного тренування, підтримка існуючих традицій, що забезпечують традиції у розвитку спорту). Нарешті, це процеси виведення з ужитку віджилого, не продуктивного, тобто застарілих методик тренування, зразків спортивної форми та інвентарю тощо (по суті, це робота культурної, тобто підготовленої і акуратно виконаної утилізації або «поховання» віджилих форм і видів діяльності, що гальмують подальший розвиток виду спорту) [8].

Організація зазначених та інших сферних процесів, включаючи організацію, керівництво та управління, безпосередню підготовку кадрів для роботи у тих чи інших видах спорту і становлення їх професіоналізму ведуть до того, що задіяні в них фахівці здатні не тільки бути виконавцями рішень свого керівництва, але й володіти достатніми професійними якостями для того, аби зайняти діяльну і творчу позицію, а також результативно співпрацювати з різними представниками у своїй галузі (тут це окремий вид спорту, що неперервне розвивається), виявляти при цьому існуючі проблеми, організовувати одержання і використання поки що відсутнього знання, яке необхідне для розвитку даного виду спорту [8].

Таким чином, існуючі уявлення про сферу спорту, обов'язково виводять нас до потреби забезпечення такого сферного процесу як підготовка кадрів та якісне підвищення їхньої кваліфікації. Однак, як зазначалось, паспорт спеціальності 24.00.01 чітко не передбачає наряду досліджень, пов'язаного з підготовкою кадрів. Натомість, поза усяким сумнівом авторитетний вищий навчальний заклад Російської Федерації, а саме Російський державний університет фізичної культури, спорту, молоді і туризму, лише кілька років тому відновив дію Спеціалізованої ради за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика фізичного виховання, спортивного тренування, оздоровчої і адаптивної фізичної культури. Усі попередні роки тут існувала лише Спеціалізована рада за фахом 13.00.08 – теорія і методика професійної освіти, тож пріоритет мало саме науково-методичне забезпечення підготовки тренерів та викладачів з фізичної культури і спорту.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

1. У сучасній Україні потрібно більш дієво, ніж це відбувалось до останнього часу, використовувати можливості наукових досліджень для інтенсифікації розвитку області фізичної культури і спорту, передумовою чого є достатня кількість висококваліфікованих фахівців з науковими ступенями, а також створене Міністерство молоді та спорту України, яке має визначатись із пріоритетами щодо спрямованості актуальних для країни розробок, відшукувати можливості підтримки їх упровадження у практику фізичної культури і спорту.

2. Потребує уточнення місце наукових досліджень із проблем фізичної культури і спорту у структурі наукових спеціальностей України. Тут можливі декілька варіантів, наприклад, доопрацювання паспортів спеціальностей (спеціалізацій) 24.00.01, 24.00.02, 24.00.03, або з огляду на те, що спеціальність 017 «Фізична культура і спорт», за якою готують фахівців для цієї сфери, починаючи з 2015 р. уведена до галузі знань «Освіта», можливе повернення цих спеціальностей (або за прикладом інших країн, однієї такої спеціальності) до області педагогічних наук. У цьому випадку потрібно прирівняти науковців, які раніше отримали дипломи кандидатів та докторів наук з фізичного виховання і спорту, до фахівців з педагогіки, яким вони насправді і являються.

3. Якщо спеціальності за шифрами 24.00.01, 24.00.02 і 24.00.03 будуть у подальшому збережені, потрібно включити напрямок наукових досліджень за темою вдосконалення підготовки і перепідготовки фахівців фізичної культури і спорту у паспорти цих наукових спеціальностей. Якщо ж в Україні буде прийняте рішення про відновлення спеціальності «Теорія і методика фізичного виховання, спортивного тренування, оздоровчої і адаптивної фізичної культури» у звичних рамках педагогічної науки, потрібно уточнити (суттєво зменшити) напрями наукових досліджень у теперішніх паспортах зазначених спеціальностей, наблизивши їх до власне теорії і методики фізичної культури і спорту.

Перспектива подальших досліджень пов'язана з потребою організації наукової дискусії відносно проблем, що були порушені у статті, результатом якої повинна стати розробка державної політики щодо наукових досліджень з проблем фізичної культури і спорту та сприяння їх упровадженню у практику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зведений план науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. – Київ, 2011. – 44 с.
2. Михайличенко О. В. Історія науки і техніки : навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей / О. В. Михайличенко [Текст з іл.]. – Суми : СумДПУ, 2013. – 346 с.
3. Приходько В. В. Гуманитарная сфера и последствия исключения в Украине теории спорта из поля педагогической науки / В. В. Приходько // Гуманітарно-наукове знання: становлення парадигми : матер. міжнар. наук. конф., 7–8 жовтня 2011 р. – Чернівці : ЧНУ, 2011. – С. 110–113.
4. Приходько В. В. Использование логики макропедагогике к реформе спорта в молодых независимых государствах, образовавшихся на постсоветском пространстве / В. В. Приходько // Современное состояние и тенденции развития физической культуры и спорта : матер. II Всероссийской заочной науч.-практ. конф. с междун. участием, 10 нояб. 2015. – Белгород, 2015. – С. 335–339.
5. Приходько В. В. Макропедагогика: важность макропедагогических регуляторов для современной Украины / В. В. Приходько // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – Вип. 117. Серія: Педагогічні науки. – Чернігів, 2014. – С. 82–85.

6. Приходько В. В. О попытке исключить исследования в области теории спорта из сферы педагогической науки / В. В. Приходько // Теорія і практика фізичного виховання : наук.-методичний журнал. – Донецьк, 2011. – № 3. – С. 97–103.

7. Приходько В. В. О последствиях выведения исследований в области теории спорта из поля педагогической науки / В. В. Приходько // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – Вип. 91. – Т. 1. – Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2011. – С. 375–377.

8. Приходько В. В. Роль макропедагогтики в создании концепции реформы спорта в условиях современной Украины / В. В. Приходько // Спортивний вісник Придніпров'я. – Дніпропетровськ, 2014. – № 1. – С. 179–181.

9. Приходько В. В. Спорт как отрасль и сфера (Обоснование необходимости научных исследований по проблеме) / В. В. Приходько, С. Н. Горбань // Теория и практика физической культуры. – М., 1996. – № 6. – С. 18–20.

10. Томенко О. А. Неспеціальна фізкультурна освіта учнівської молоді: теорія і методологія : [монографія] / О. А. Томенко. – Суми : Вид-во «МақДен», 2012. – 276 с.

11. Томенко О. А. Уявлення та асоціації майбутніх вчителів стосовно основних понять сфери фізичної культури і спорту / О. А. Томенко, С. В. Чередніченко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 5. – С. 73–76.

РЕЗЮМЕ

Приходько В., Томенко О., Михайличенко О. Совершенствование организации и содержания научных исследований в области физического воспитания и спорта в Украине как важной предпосылкой для их реформы.

Цель - обосновать необходимость улучшения организации и содержания научных исследований как необходимых предпосылок для дальнейшего реформирования физической культуры и спорта, наметить пути для дальнейшего определения государственной политики в этой области. Методы исследования: изучение документальных материалов, абстрагирование, анализ и синтез, индукция и дедукция, идеализация и обобщение.

В статье рассмотрены пути улучшения организации и содержания научных исследований как необходимых предпосылок для дальнейшего реформирования физической культуры и спорта. Пути совершенствования организации и содержания научных исследований в области физической культуры и спорта являются: пересмотр паспорта специальностей (специализаций) 24.00.01, 24.00.02, 24.00.03, в пределах специальности 017 «Физическая культура и спорт» в связи с расширением их содержания; включение исследований, связанных с совершенствованием подготовки и переподготовки специалистов по физической культуре и спорту в паспорта этих научных специальностей.

Ключевые слова: спорт, физическая культура, паспорт научной специальности, план научно-исследовательской работы.

SUMMARY

Prukhodko V., Tomenko O., Mikhailichenko O. The improvement of the organization and content of scientific research of physical education and sport in Ukraine as an important precondition for its reform.

The aim of the article is to justify the need to improve the organization and content of scientific research as essential preconditions for the further reform of physical culture and sport, the ways for further definition of the state policy and this sphere are outlined.

The research methods are the following: a study of documentary materials, abstraction, analysis and synthesis, induction and deduction, idealization and generalization.

Results. The article reveals the ways of improving the organization and content of scientific research as essential preconditions for the further reform of physical culture and sport. The role of scientific research on the problems of physical culture and sport in the structure of scientific specialties in Ukraine is defined. There are several options, for example, revision of passports majors (specialisations), 24.00.01, 24.00.02, 24.00.03, or in view of the fact that specialty 017 «Physical culture and sport», which prepares specialists for this sphere, starting from 2015 the branch of knowledge education is withering, it is possible to return them (or to follow the example of other countries, one such specialty) to the area of pedagogical sciences.

If the specialty of the codes 24.00.01, 24.00.02 and 24.00.03 are further stored, you need to turn the direction of scientific researches on the improvement of training and retraining of specialists. If the decision restores «Theory and methodology of physical education, sports training, improving and adaptive physical education» in the usual framework of pedagogic science, you need to specify the (significantly smaller) directions of scientific researches in their specialties, bringing them to your own theory and methodology of physical culture and sports.

The prospect of further research is related to the needs of the scientific debate regarding issues that were raised in the article, the result of which should be the development of state policy on scientific research of physical culture and sports and promote their implementation in practice.

Key words: sport, physical education, passport of scientific specialty, scientific-research work.

УДК 378:373

Є. Проворова

Національний педагогічний
університет імені Михайла Драгоманова

ПРАКСЕОЛОГІЧНІ ЦІННОСТІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ДО СПІВАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті на основі аналізу наукових джерел, програм навчальних дисциплін; практичного досвіду узагальнено дослідницькі напрацювання щодо цінностей праксеологічного підходу у методичній підготовці майбутніх учителів музики до співацької діяльності. Визначено, що заняття, самотійну роботу з вокалу, педагогічну практику студентів важливо здійснювати з урахуванням принципів досконалої педагогічної діяльності, зокрема, прогнозування можливих результатів педагогічної діяльності; принципів співацького навчання (цілісності, адаптивності, резонансного звукоутворення, розвитку та збереження співацького голосу; принципів інтенсифікації, рефлексивного сприймання художніх образів музичних творів; свідомої опори на художньо-особистісний діалог; проективності.

Ключові слова: майбутній учитель музики, методична підготовка, співацька діяльність, педагогічна праксеологія, цінності, принципи досконалої педагогічної діяльності.

Постановка проблеми. Конкурентноздатна, всебічно розвинена цілісна особистість, інноватор з активною позицією, здатний змінювати навколишній світ та вчитися впродовж життя, – така характеристика випускника загальноосвітнього навчального закладу представлена освітянській громаді в концепції «Нової української школи» [15]. Документ привертає увагу, зокрема, на загальнокультурну грамотність особистості; здатність розуміти